

Lietuvos gyventojų ir policijos pareigūnų požiūris į linkusius nusikalsti nepilnamečius

Dr. Eglė Vileikienė

Vidaus reikalų ministerijos
Viešojo saugumo departamento vyriausioji specialistė

2009 m. kovo 18 d.

Tyrimo tikslai

- Išsiaiškinti, kaip Lietuvos gyventojai ir policijos pareigūnai vertina nepilnamečių delinkvenciją, nepilnamečių nusikaltimų kontrolę ir prevenciją.
- Nustatyti, kaip kito Lietuvos gyventojų ir policijos pareigūnų požiūris į nepilnamečių delinkvenciją, nusikaltimų kontrolę ir prevenciją.
- **Delinkvencija** – tai teisinių ir socialinių normų pažeidimai, kuriuos daro nepilnamečiai (paaugliai). Šių jaunuolių veikų negalima prilyginti nusikalstamoms, kurias daro suaugusieji, nes tokie pažeidimai byloja apie asmenybės nebrandumą, o ne polinkį į nusikalstamą elgesį (Kerner, 1998, 62–63 p.).

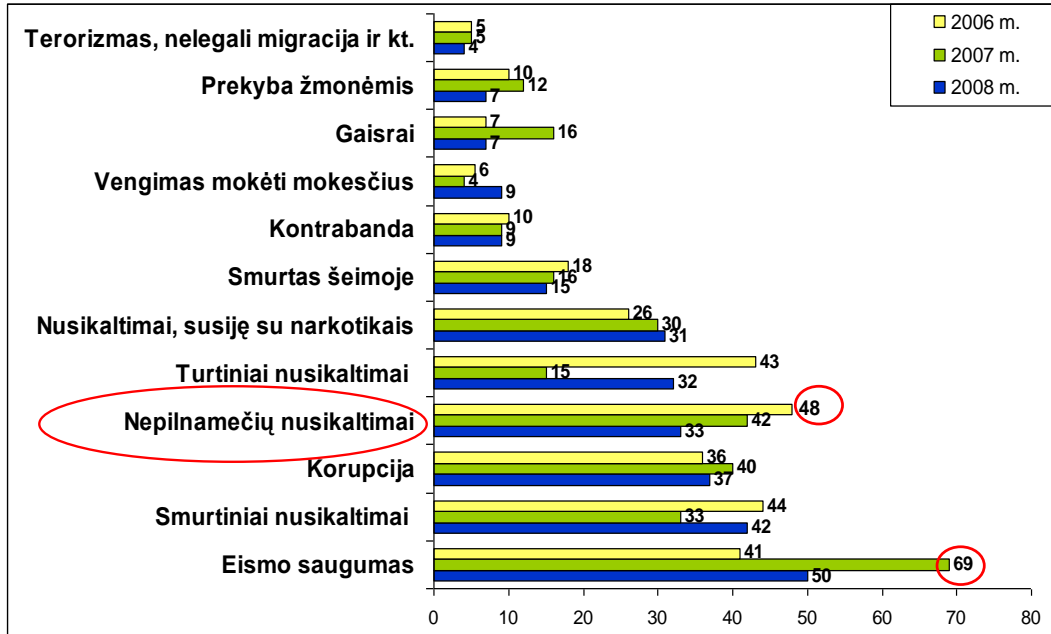
Tyrimo metodika (1)

- Reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa buvo atlikta 2008 m. spalio 16–lapkričio 10 d.
- Pagal parengtą klausimyną apklausą atliko rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų kompanija „Spinter tyrimai“.
- Individualių interviu būdu buvo apklausti 15–75 m. gyventojai (atlikti 1006 interviu).
- Buvo panaudota daugiapakopė tikimybinė atranka.
- Tyrimo rezultatų statistinė paklaida neviršija 3,1 proc., esant 95 proc. patikimumui.

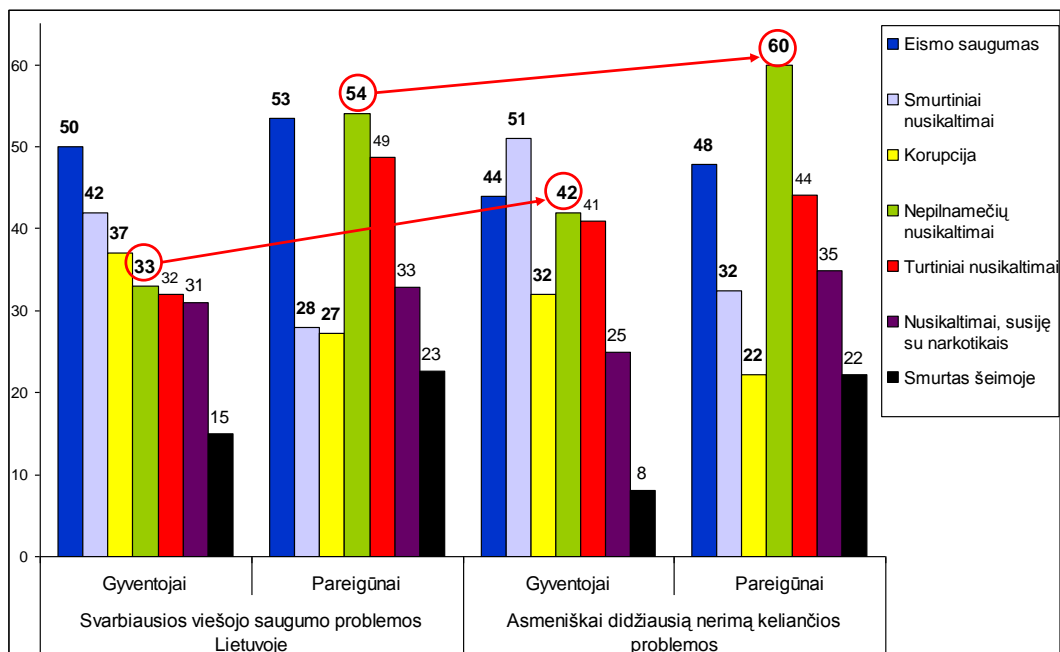
Tyrimo metodika (2)

- 2008 m. lapkričio mėn. buvo organizuota reprezentatyvi policijos pareigūnų apklausa.
- Pašto apklausos būdu visuose policijos komisariatuose buvo apklausti 1024 policijos pareigūnai (kriminalinės policijos pareigūnai, viešosios policijos apylinkės inspektoriai ir nepilnamečių reikalų policijos pareigūnai). Gražinta 98 proc. užpildytų klausimynų.
- Buvo panaudota daugiapakopė tikimybinė atranka.
- Tyrimo rezultatų statistinė paklaida neviršija 3,1 proc., esant 95 proc. patikimumui.
- Šių tyrimų rezultatai lyginami su 2006 ir 2007 m. atliktais Lietuvos gyventojų ir policijos pareigūnų sociologinių tyrimų rezultatais.
- Tyrimai atlikti Vidaus reikalų ministerijos užsakymu.

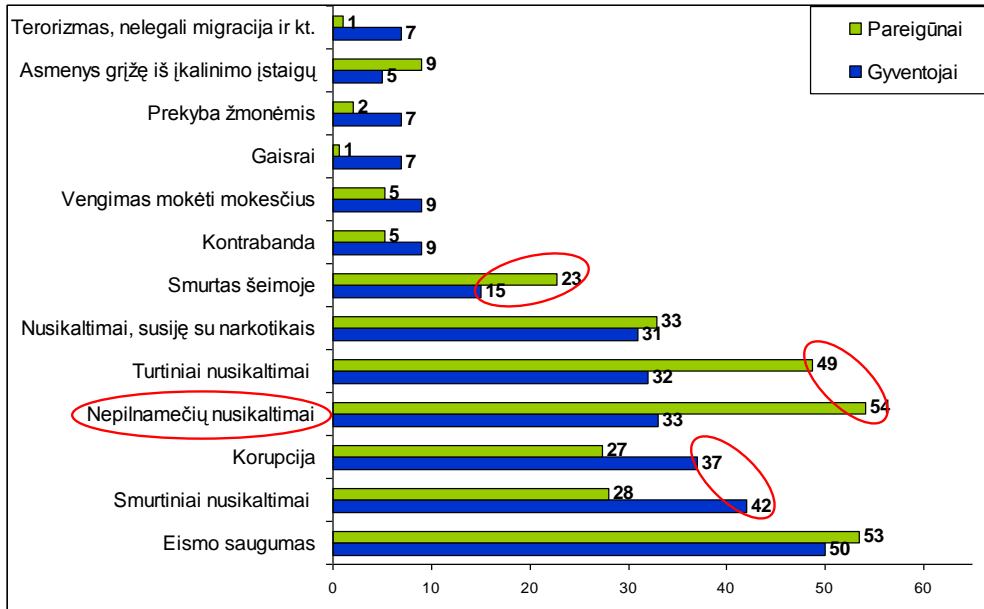
Svarbiausių viešo saugumo problemų Lietuvoje vertinimas (gyventojai)

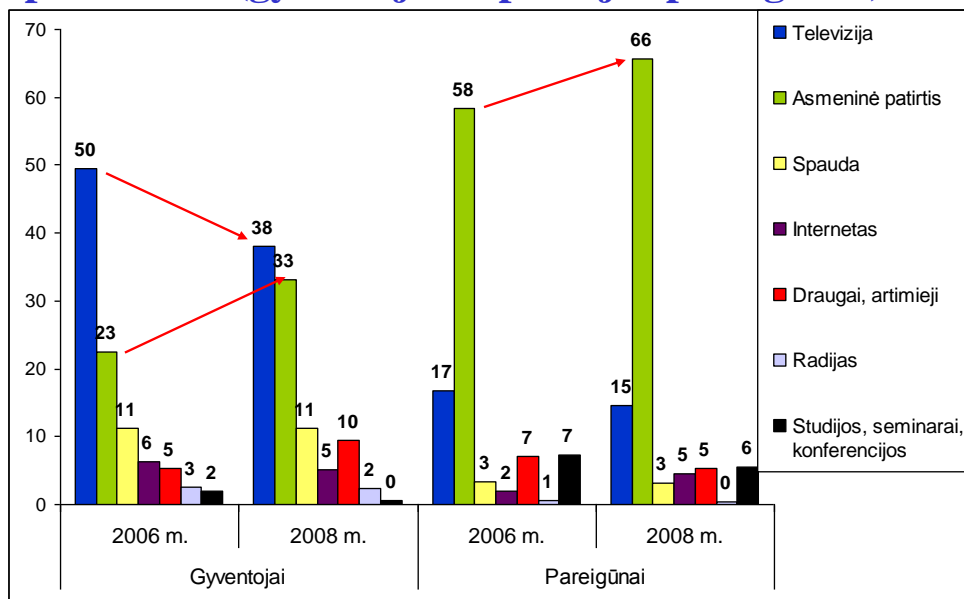
Gyventojų ir policijos pareigūnų vertinimas (2008 m.)

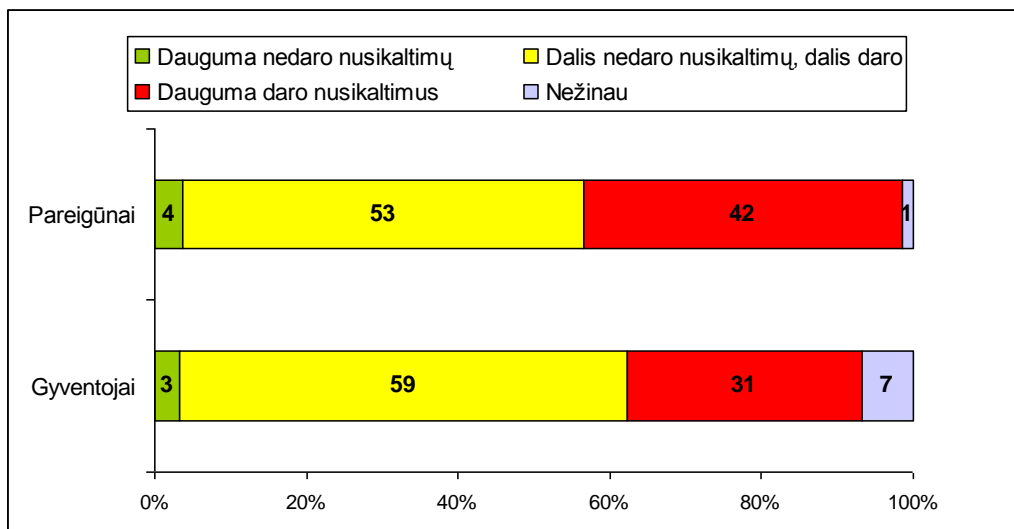
Svarbiausios viešo saugumo problemos Lietuvoje (gyventojai ir policijos pareigūnai, 2008 m.)

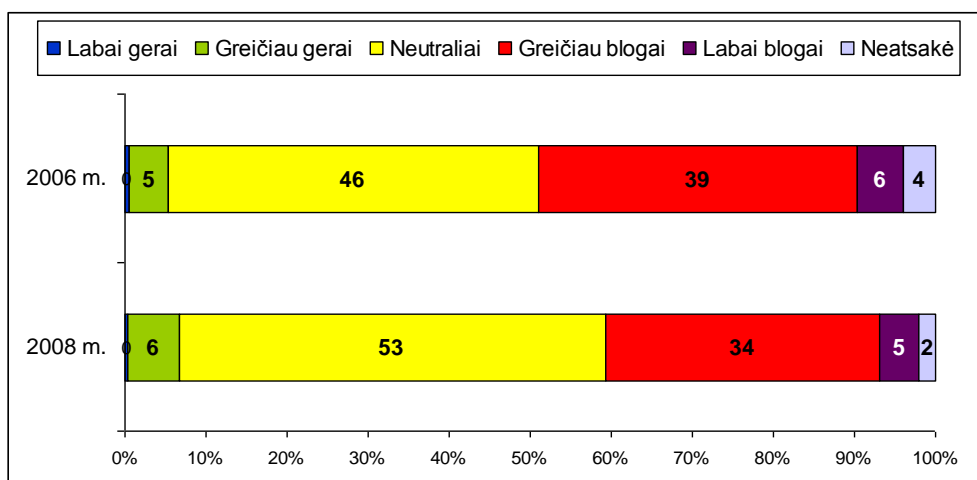
Pagrindinis informacijos šaltinis apie nepilnamečių problemas (gyventojai ir policijos pareigūnai)

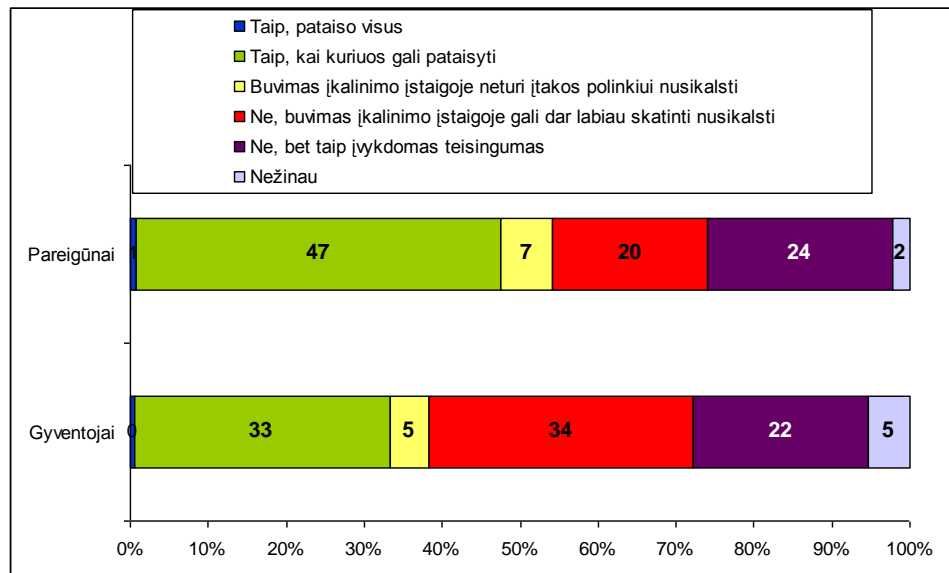
Kaip Jūs manote, ar nepilnamečiai teisės pažeidėjai suaugę nepažeidžia teisės ir nedaro nusikaltimų?

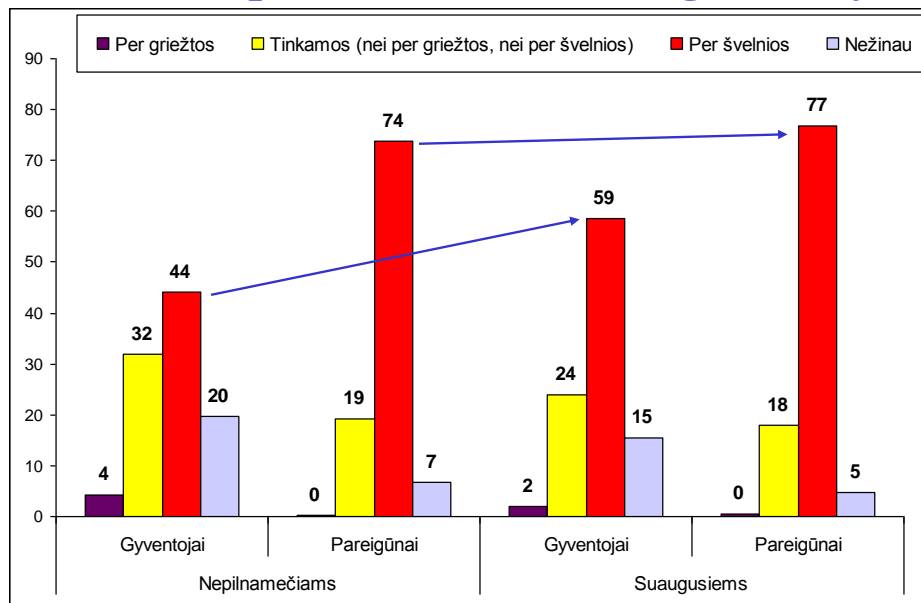
Nepilnamečių teisės pažeidėjų, su kuriais teko dirbti, vertinimas (policijos pareigūnai)

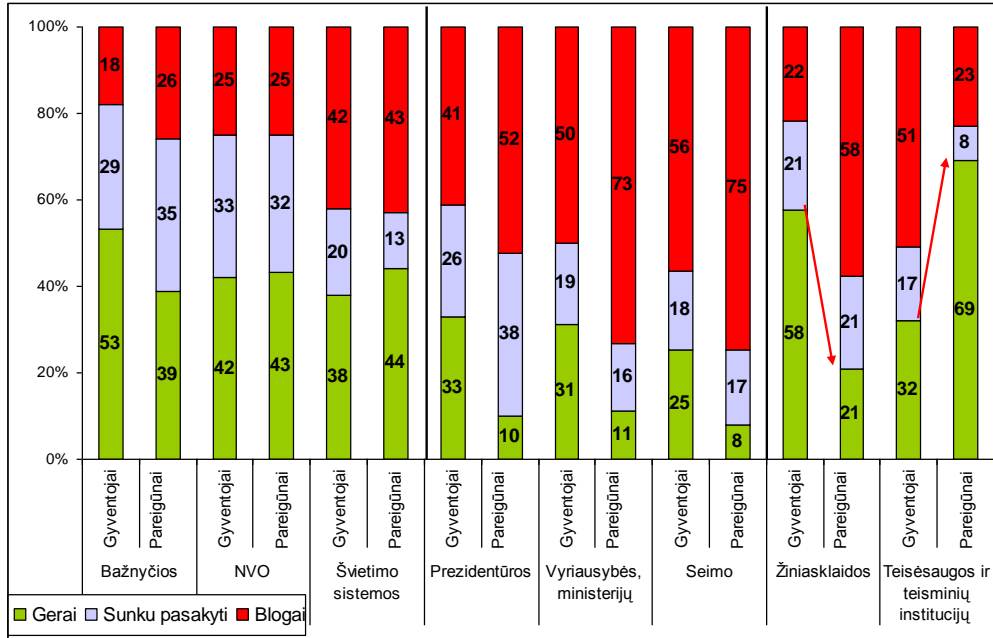
Kaip Jūs manote, ar nusikaltusius nepilnamečius gali „pataisyti“ įkalinimo įstaigos?

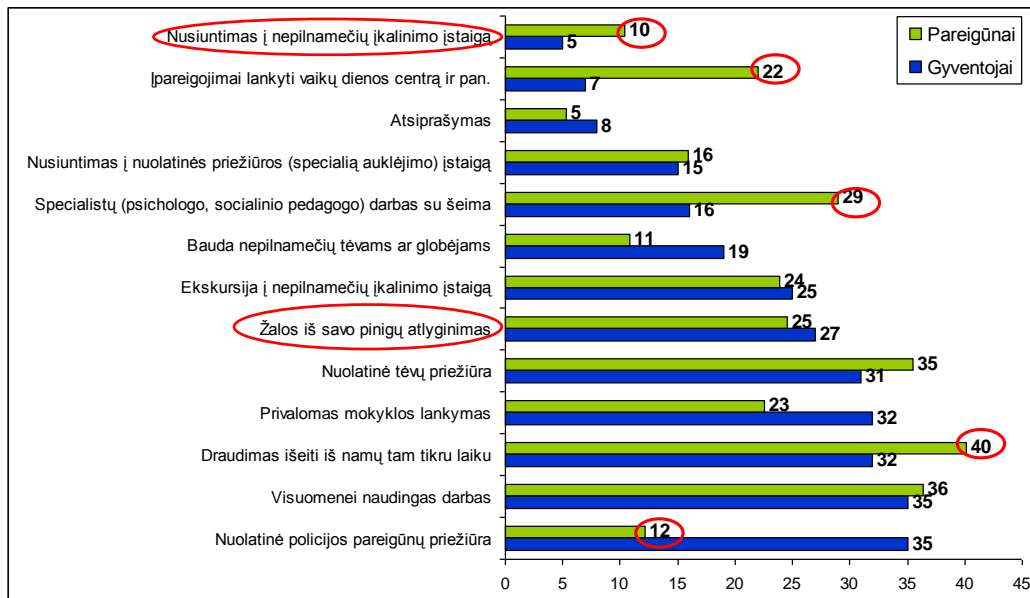
Kaip Jūs manote, ar teismų skiriamos baudmės nepilnamečiams ir suaugusiems yra:

Institucijų darbo, siekiant sumažinti nepilnamečių nusikaltimų skaičių Lietuvoje vertinimas

Kokios priemonės nepilnamečiams teisės pažeidėjams būtų veiksmingiausios?

Išvados

- Lyginant gyventojų ir policijos pareigūnų požiūrį į nepilnamečių delinkvenciją, jos prevenciją ir kontrolę, išryškėjo keletas esminių skirtumų. Policijos pareigūnai neabejotinai yra nepilnamečių delinkvencijos ekspertai. Remdamiesi profesine patirtimi, jie geriau išmano linkusių nusikalsti nepilnamečių situaciją, kriminalinės justicijos procesą ir jos galimybes spręsti nepilnamečių delinkvencijos problemą.
- Antra vertus, dauguma policijos pareigūnų dažniausiai turi reikalų tik su tais delinkventais (tikėtina, turinčiais didžiausią nusikalstamą patirtį), kurie pateko į kriminalinės justicijos sistemą. Darytina prielaida, kad tai turėjo įtakos policijos pareigūnų negiamam požiūriui į nepilnamečius. Lyginant su gyventojais, pareigūnai labiau abejoja nepilnamečių gebėjimu „pasitaisyti“, labiau tiki, kad įkalinimo įstaigos veiksmingos, ir labiau linkę palaikyti bausmių griežtinimo politiką.
- Gyventojų požiūris į nepilnamečių delinkvenciją didžia dalimi suformuotas žiniasklaidos ir grindžiamas stereotipine informacija. Tačiau tam tikrais klausimais, tokiais kaip bausmių griežtinimas ar nepilnamečių galimybė grįžti prie visuotinai priimtinių normų laikymosi, gyventojai, palyginti su policijos pareigūnais, yra mažiau kategoriški.